

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מז.

עין משפט נר מצוה

בז א מיי פייג מהלי
ממרה הל' ז סמג
לאון קט' טו"ע ח"מ סי'
רכו סעף יט':
בז ב מיי שם פ"ה הל'
א סמג עשין סז
טו"ע ח"מ סי' רב ס"ח:
בב ג מיי שם הל' ז
טו"ע שם סע"ג ז'
ד [מיי] שם פ"ו הל' א
טו"ע שם סע"ג א ג'
ל ה מיי שם פ"ה הל' ה
והל' ו סמג שם
טו"ע ח"מ סי' ק"ה
סעף א ז'
לא ו מיי שם פ"ג הל' ח
סמג שם טו"ע ח"מ
סי' רב סע"ג א'
לב ז מיי שם פ"ה הל' ו
סמג שם טו"ע ח"מ
סי' ק"ה סע"ג ז'
לג ח מיי שם ופ"ו הל'
א סמג שם טו"ע שם
וסי' רב סעף א':
לד ט מיי שם פ"ה הל'
ח ע"י כ"ה שגנו
זכמ"ד משה סמג שם
טו"ע ח"מ סי' ק"ה
סעף ז':

ב"ה ח"יפין מיקפד קפדי. שיהו שוין קלת ולפעמים שיהו שוין כמו
החפץ גופיה ואפילו כשאלו שזה חפץ כשנגדו קנה:
רב הונא סבר ב"ר יוחנן. ומיירי צמורת דמיס ולעיל ה"פ והני
דמיס כיון דלא שכיחי כחליפין דמו: **בבב"ר** ש"ל מקנה.

י דוקא בכליו של מקנה ולא בכליו של
קונה ולא דהא מקנה ליהף לקמן ואי
לוי סבר אין מטבע נעשה חליפין וכן
פירי היינו טעמא דעבי הנאת קבלת
דבר חשוב דומיא דנעל ולא מטבע
ופירי: **גאולת** זו מכירה זו מכירה וכן
הוא אומר אם לא יגאל ונמכר.
וקשה ל"ת לדרכה פסוק זה מוכיח
דגאולה אינה מכירה אלא גרס לא
יגאל דכתיב נמכר נעשה חליפין
צ"ל כל פסולי המוקדשין (בכורות דף ק"ג).
דהאי לא יגאל לא ימכר הוא דלמי
נמכר לא חי ולא שמוט ומפרש ר"ת
גאולה זו מכירה ולמי יומן גאולה
צסקף ולר"ל במשיכה תמורה זו
חליפין של שוה בשוה דמהי לכ"ע
אפי' צבירי לקיים כל דבר לרבות
אינו שוה בשוה למר חף במטבע
ופירי ולמר דוקא בכלי:

קונים בב"י אף ע"פ שאין בו שוה פרוטה. וא"ת צ"ל

כל שעה (פסחים דף ק"ג: ושם ד"ה ואין)
אמרינן גבי ונתן לכהן את הקדש דאין
נתינה פחות משוה פרוטה וה"ל כתיב
ונתן לרעהו וי"ל דהתם זו תשלומין
שגזל ההקדש הלכך ליתנהו פחות
משוה פרוטה כמו גבי מעילה דהוי
תשלומין אבל נתינת מנעל הוא לרעהו
ולא נתינת ממון וכן ונתן צידה דגט
הוי נתינת גט ולא נתינת ממון
כדלמך פ' שני דגיטין (דף ק"ב: ושם ד"ה
למל) כחצו על אסורי הנאה כשר
וכן (חולין דף ק"א:) נתינת תרומה
דחטה אחת פוטרת את הכרי וגבי
סיכה דכתיב ואשר יתן ואיכ"ל למ"ד
(כריתות דף ק"א:) דהוי כולל שהוא אע"ג
דמעילה היא היינו משום דכתיב סיכה
דמשמע כולל שהוא ומ"ד כזית סבר
כרצנו דלכא שאלו דלמרי נתינה
כזית כור שאלל תרומה וגבי
לצונה דרענין כזית צדקת כל
המנחות (מנחות דף נ"ט: ושם ס' ד"ה מי)
משום דשני מלשון שימה דלחמיל
זיה: **לאפוקי** חצי רמון וחצי
אגוז דלא. וסודר דג' על ג'
דלמך לעיל פ"ק (דף ק"א:) דכמאן
דפסיק דמי חשיב דבר מסויס:
מרוקא

וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף
איש נעלו ונתן לרעהו ואלה זו מכירה וכן הוא אומר **לא יגאל** תמורה זו
חליפין וכן הוא אומר **לא יחליפנו** ולא ימיר אותו לקיים כל דבר שלף איש
נעלו ונתן לרעהו מי נתן למי בועז נתן לגואל רבי יהודה אומר גואל נתן לבעז
תנא **קונין** בכלי אע"פ שאין בו שוה פרוטה אומר רב נחמן לא שנו יאלא
בכלי אבל בפירי לא רב ששת אומר אפילו בפירות מאי טעמא דרב נחמן
אמר קרא נעלו נעל אין מידי אחרתא לא מאי טעמא דרב ששת אומר
קרא לקיים כל דבר לרב נחמן נמי הכתיב נעלו אמר לך רב ששת מזה נעלו
דבר דנגנין במגעל ורב ששת נמי הכתיב נעלו אמר לך רב ששת מזה נעלו
דבר המסוייס אף כל דבר המסוייס לאפוקי חצי רמון וחצי אגוז דלא אומר רב
ששת ברירי דרב אידוי כמאן כתיבין האידינא בכמא דכשר למקניא ביה במנא
לאפוקי מדרב ששת דאמר קונין בפירות דכשר לאפוקי מדשמואל דאמר קונין
במרוקא

לא. ואפילו שוה הרבה: לקיים כל דבר. וקונין קנין אלא בכלי: כל דבר שאינו כלי:
הוא וכו' כמשה ברבי תורן. תנא קונין בכלי אע"פ שאין בו שוה פרוטה אמר רב נחמן לא שנו
אלא בכלי אבל בפירות לא מיט' שלף איש נעלו כתיב כלי בעינן שהוא נעל פירות לא. ואסיק
כמאן כתיבין האידינא במנא לאפוקי מדרב ששת דאמר אפילו בפירי. דכשר לאפוקי מדשמואל דאמר קונין

יש לו לחזירו עליו דין אונאה. אם אין צמעות כדי דמי החפץ
שפתחו שמת: **חליפין דמי**. ולקמיה פריך והא אין מטבע נעשה
חליפין: **דמור** לי קאמר. לשון ממכר ולא לשון חליפין: **פשיעא**
לו דמיס ואין מקפיד עליהן. נתן לו מעות או חפץ צביל חפץ

אחר צמורת דמיס ולא הקפיד עליהן
לראות לא ישנן כלי שוין: **הא אמרינן**
דקני בלא משיכה: **חליפין ומקפיד**
עליהן. נתן לו חפץ צמח צמורת
חליפין לקנות כדין קנין שקונין כסודר
זה מקפיד לראות שיהא הסודר שוה
כל כך: **מסו**. מי קנו מרזיחו
צמשיכה דחד מנייחו או לנלמא הואיל
והקפיד עליהם הרי הן כדמיס והוי
לבו מעות ואין קנות עד שימשוך גם
השני: **פרסך למ**. הבאת בשוק:
אמר רבא אטו חליפין. דקרא:
צופטני עסקינן. ללא קפדי לדעת
שהו שוות קלת דמיס שייטב צעיניו
לתת לו את שלו כנגדו ואפי' הכי
קאמר קרא דקנה: **לימא קסבר**
רב הונא כו'. דהא יחיב טעמא
לנלמיה משום דכחליפין דמו:
סבר לה רבני יוחנן. כלומר אין
מטבע נעשה חליפין והני לאו
חליפין נינהו אלא דמיס דהא מכור
לי קאמר דמיס כי האי גוונא קנו
בלא משיכה כחליפין דקנין סודר
משום דזבניי דלא שכיח נינהו וכרבי
יוחנן כו': **אסון** הכי מצינו לו סבר
לרצו הונא דמספקא לכו אי סבר
ליה מטבע נעשה חליפין ואם לאו
ודחימו דחוי צעלמא: **אין**. כהדיא
מתנין רב הונא כהדי הגך רבנן
דלעיל (דף נו"ג) וכן אמר רב הונא
כו' ולא מספקא לן הכא מידי דודאי
טעמיה משום דס"ל כרבי יוחנן הוא:
במה קונין. קנין חליפין דכתיב
צקרא שלף איש נעלו) מי שלף
ונתן: **דליהו מקנה קונה**. את הכלי:
קא קני ארעא אגז גלימא. הנותן
קרקע לחזירו צקנין סודר והמקבל
מתנה מושך הסודר מיד הנותן ונקנה
לו הקרקע עם הסודר צמשיכת
הסודר שנקנה צמשיכה: **א"כ** הו
לבו קרקעות נקנין עם מטלטלין.
צמשיכה דכר שוה קנין למטלטלין
ואינו קנין לקרקע: **נכסיס שאין**
לפן אחריות נקנין עם נכסיס שיש
לפן אחריות. דכר שוה קנין
דקרקע ואינו קנין למטלטלין כדקמיה
צסקף ובשטר ובמזקה: **מפיק לאפך**
פולסא דנורא. נילנות של אור
אשטננל"ש ששן עגולות כפולסא
דלמרי' לקמיה) אסימין פולסא. ולשון
שמתא קאמר ליה שחדתו צו:
מי סברס. (א) דלמך ליה
אגז שעל ידי משיכה הכלי שנקנה
לו צמשיכה יקנה לו הקרקע עם
הכלי אין אלו חפץ כחליפין כאילו
זה מוסר לו חפץ אחר תחת
קרקע ומהו מסירתו הנאת קבלתו
ממנו מתנת הכלי שחצו לקבל
ממנו מתנה נוח לו כאילו נתן
לי חמור שאתן לך פורת
בכמה אמר לו חמור
אני צריך אמר לו יש
לי חמור שאתן לך פורת
בכמה בכך וכן מפרש בעל
החמור את המרש כל
הספיק בעל הפרי למשך
את החמור ומת לא קנה

בעל החמור את הפרי
ומתנהו כגון דאמר ליה
אבל היכא דאמרי צמורה
על רב הונא דאמר מכור לי
באלו קנה וכי מטבע נעשה חליפין. ופריך רב הונא

ש"מ חליפין ומקפיד עליהן לא קנה ובה רבא ואמר כל חליפין מיקפד קפדי
פירי וכו' כמשה ברבי תורן. תנא קונין בכלי אע"פ שאין בו שוה פרוטה אמר רב נחמן לא שנו
אלא בכלי אבל בפירות לא מיט' שלף איש נעלו כתיב כלי בעינן שהוא נעל פירות לא. ואסיק
כמאן כתיבין האידינא במנא לאפוקי מדרב ששת דאמר אפילו בפירי. דכשר לאפוקי מדשמואל דאמר קונין

הגהות הב"ח

(א) הש"ך ד"ה מי סברת
(דלמך) מו"מ ז"ל כ"ס ס"א
דאית:

הגהות מהר"י

לנרא

[אן] תוס' ד"ה בכליו של
מקנה כי דהא מקנה
ליף. ג"כ כ"ל משנף א"ל
נעלו. גואל נתן לבעז. ועין
צמור' גיטין דף ל"ט ע"ב
ד"ה משום:

לעזי רש"י

אשטננל"ש
[אשטננל"ש].
ניצרות.

רבינו חננאל

אמר רבא אמר רב הונא
נתן לו מטבע ואמר לו
מכור לי פורת באלו
הדמים קנה הפרה אע"פ
שלא משכה קנאה ליש
לו עליו אונאה כדמיס
אם שוה פחות מחזיר לו
את האונאה. ורבה אמר
רב הונא אין לו אונאה.
ואמר' פשיטא דמיס ואין
מקפיד עליהן כלמא' נתן
לו מעות ולא דידקק אם
שוה המקח אלו הדמין
שנתן לו לא לאו אלא
נתן' סתם. הא אמרי' כי
האי גוונא כחליפין דמי
וקני אלא אי יהיב בתורת
חליפין ומקדק אם שוה
המקח הדמים הללו אם
לאו מאי דכרימ' לו ולא
קנה או חליפין הן יקבה.
ופשטה רב אדא בר אבהו
תופש פרה ועומד פורת
חבירו ואמר לו חמור
בכמה אמר לו חמור
אני צריך אמר לו יש
לי חמור שאתן לך פורת
בכמה בכך וכן מפרש בעל
החמור את המרש כל
הספיק בעל הפרי למשך
את החמור ומת לא קנה

בעל החמור את הפרי
ומתנהו כגון דאמר ליה
אבל היכא דאמרי צמורה
על רב הונא דאמר מכור לי
באלו קנה וכי מטבע נעשה חליפין. ופריך רב הונא

מוסף רש"י

נכסיס שיש להם
אחריות. היינו קרקעות,
שחמית כל אדם הלוה
והנושה צמירי עליהן. לפי
קשימין ועומיין לפיכך
מטלטלין שאין להן
נכסיס שיש להן
אחריות נקנין עם נכסיס
אחריות. אם
מכר מטלטלין עם קרקע,
כיון שקנה לוקח את הקרקע
נלמך משלם קנייט נקניס
מטלטלין עמה (שם)
שמתטלטלין אין נקנין אלא
צמשיכה וקרקע נקנה ככסף
ואם מכר לו קרקע
ומטלטלין יחד, כיון שנתן
למי הקרקע או מכר לו
שטר מכירת קרקע או
החזיק בקרקע מדעת מוכר,
נקנו המטלטלין בלא משיכה
(ב"ב כז.).

רבינו חננאל (המשך)

(כרב נחמן) [כר"י] סבירא
ליה דאמר דבר תורה
מעות קנות וכו'. וכי האי
גוונא דלימא ליה מכור לי
באלו לא שחיא. ומילתא
דלא שכיחא לא גזרו בה
רבנן. כמה קונין רב אמר
בכליו של קונה ולי אמר
בכליו של מקנה. כנחאי
וזאת לפנים בישראל על
הגאולה ועל התמורה וגי
גאולה זו מכירה כדכתיב
ואם לא יגאל ונמכר
בערבו. תמורה זו חליפין
שנא' לא יחליפנו ולא
ימיר אותו וגי לקיים
כל דבר שלף איש נעלו
ונתן לרעהו ואת התעודה
בישראל מי נתן למי בועז
נתן לגואל ור' יהודה
אומר גואל נתן לבעז.
רב כתיב' לוי כר' יהודה.
ולמכתא כרבי דגריס' בפ'
השולח על הלכה עבר
השולח ופירארו (דף ל"ט
ע"ב). עברו עובדי בהדיא
אמרת דהוה [מרת] כרבי
מרע ואתת ככתה קמיה
ושקל כותמא ושדא לה
ואמר לה קני הא וקני
נפשו ואמר רב נחמן לא
עשה כלום מאן דחזא
כר' משום דסבר הלכתא
סבר' שפעתו ליה היא אלא
משום דהוה ליה כלי של
מקנה וכו' מהא שמענין

דלית הלכתא כמאן דאמר בכליו של מקנה. וגרסי' טוב בנדרים פרק השותפין דסודרו קני על מנת להקנות
הוא וכו' כמשה ברבי תורן. תנא קונין בכלי אע"פ שאין בו שוה פרוטה אמר רב נחמן לא שנו
אלא בכלי אבל בפירות לא מיט' שלף איש נעלו כתיב כלי בעינן שהוא נעל פירות לא. ואסיק
כמאן כתיבין האידינא במנא לאפוקי מדרב ששת דאמר אפילו בפירי. דכשר לאפוקי מדשמואל דאמר קונין